

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 175g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 34 liniuța a doua din
Legea nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii
Moldova, abrogată prin Legea nr. 190 din 10 iulie 2025
privind distincțiile de stat

(retragerea distincțiilor de stat)

CHIȘINĂU
15 ianuarie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 31 iulie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 ianuarie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 34 liniuța a doua din Legea nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, abrogată prin Legea nr. 190 din 10 iulie 2025 privind distincțiile de stat, ridicată de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele dlui Igor Gorgan, în dosarul nr. 3-3791/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dl judecător Veaceslav Neguriță de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 14 iulie 2006, prin Decretul nr. 669-IV, dlui Igor Gorgan i-a fost conferită Medalia „Meritul Militar”.

4. La 1 septembrie 2015, prin Decretul nr. 1740-VII, dlui Igor Gorgan i-a fost conferit Ordinul „Credință Patriei” clasa III pentru îndeplinirea ireproșabilă a datoriei de serviciu, contribuții la restabilirea și modernizarea tehnicii militare și merite în organizarea proceselor de instruire și de pregătire de luptă.

5. La 11 iunie 2024, pe baza articolului 34 liniuța a doua din Legii nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, abrogată prin Legea nr. 190 din 10 iulie 2025 privind distincțiile de stat, Președintele Republicii Moldova a retras, prin Decretul nr. 1483-IX, distincțiile de stat – Medalia „Meritul Militar” și Ordinul „Credință Patriei” clasa III, acordate anterior dlui Igor Gorgan.

6. Ulterior, dl Igor Gorgan a contestat decretul de retragere a distincțiilor de stat în contencios administrativ, solicitând instanței să verifice legalitatea actului administrativ individual defavorabil, să-i asigure accesul la informațiile solicitate și obligarea eliberării copiei certificate a acestui act.

7. În cadrul examinării acestei cauze, dl avocat Gheorghe Malic a ridicat, în interesele dlui Igor Gorgan, excepția de neconstituționalitate a articolului 34 liniuța a doua din Legea cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova nr. 1123 din 30 iulie 1992.

8. Printr-o încheiere din 18 martie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngredi accesul la justiție.”

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nicio pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 88 Alte atribuții

„Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) conferă decorații și titluri de onoare;
- b) acordă grade militare supreme prevăzute de lege;

[...]”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 34

„Retragerea distincțiilor de stat se efectuează numai de către Președintele Republicii Moldova în cazul în care persoana:

- a fost condamnată pentru o crimă gravă, la propunerea instanței judecătorești în temeiul și în modul stabilit de legislație;
- **a săvârșit fapte ce contravin prevederilor Constituției, la propunerea organului care a făcut demersul privind conferirea.**

Președintele Republicii Moldova emite decrete despre retragerea distincțiilor de stat.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 190 din 10 iulie 2025 privind distincțiile de stat ale Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 62

„(1) Distincția de stat poate fi retrasă:

- a) dacă titularul a fost condamnat printr-o sentință definitivă a instanței de judecată pentru comiterea unor infracțiuni;
- b) pentru fapte nedemne, altele decât cele prevăzute la lit. a), care dezonorează titularul, la propunerea organului care a făcut demersul privind conferirea sau a succesorului de drept al acestuia.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

12. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că norma criticată îi permite Președintelui Republicii Moldova să retragă în mod arbitrar distincțiile de stat, fără să precizeze faptele care ar putea fi considerate contrare prevederilor Constituției.

13. Totodată, autorul afirmă că nu există o procedură clară pentru retragerea distincțiilor de stat. Astfel, această omisiune poate conduce la aplicarea unei sancțiuni penale în lipsa unei acuzații în materie penală și în lipsa garanțiilor procedurale corespunzătoare. De asemenea, potrivit autorului, norma

contestată îi afectează reputația și drepturile patrimoniale ce derivă din calitatea de deținător al unei distincții de stat.

14. Prin urmare, autorul sesizării susține că norma contestată contravine articolelor 4, 21, 22, 23, 26, 28, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, fiind ridicată de reprezentantul unei părți în proces.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect anularea decretului Președintelui Republicii Moldova prin care au fost retrase distincții de stat. Curtea admite că dispozițiile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în fond.

19. Obiectul excepției îl constituie articolul 34 liniuța a doua din Legea nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, care a fost abrogată prin Legea nr. 190 din 10 iulie 2025 privind distincțiile de stat ale Republicii Moldova, în vigoare din 14 august 2025. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată atât în privința normelor în vigoare, cât și în privința normelor abrogate, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă în cazul raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (a se vedea DCC nr. 90 din 19 septembrie 2019, § 16; DCC nr. 5 din 19 ianuarie 2023, § 19). Așadar, deși prevederile contestate au fost abrogate, Curtea admite că acestea pot fi aplicate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea menționează că textul articolului 34 liniuța a doua din Legea cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova nu a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

21. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 193 din 21 decembrie 2023, § 16).

22. Autorul sesizării și-a bazat excepția de neconstituționalitate pe articolele 4 (*drepturile și libertățile omului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția de nevinovăție*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 28 (*viața intimă, familială și privată*), 46 (*dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

23. Curtea notează că articolul 4 din Constituție are un caracter general, constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări, nu poate constitui un reper separat, ci trebuie coroborat cu alte prevederi din Constituție, care trebuie să fie aplicabile (a se vedea DCC nr. 26 din 2 aprilie 2024, § 23). Totodată, Curtea precizează că și articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Doar în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 26 din 13 februarie 2025, §24).

24. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, autorul sesizării a afirmat că retragerea distincțiilor de stat în cazul prevăzut de norma contestată încalcă dreptul la un proces echitabil.

25. În acest sens, Curtea reține că decretul cu privire la retragerea distincției de stat are natura unui act administrativ individual care poate fi emis doar la propunerea organului care a inițiat demersul privind conferirea distincției de stat.

26. Totodată, fiind un act administrativ individual, decretul privind retragerea distincțiilor de stat poate fi supus controlului judecătoresc. Astfel, persoana vizată dispune de dreptul de a contesta acest decret în fața instanțelor de contencios administrativ.

27. Potrivit articolului 194 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura în contencios administrativ, instanța de judecată soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. Mai mult, Curtea reține că articolul 221 alin. (1) din Codul administrativ îi acordă instanței de judecată prerogativa de a solicita autorităților publice să prezinte suplimentar și alte documente pe care le dețin, inclusiv documente electronice, și să ofere informații.

28. În jurisprudența constantă a Curții Europene s-a stabilit că, chiar și atunci când un organ administrativ care soluționează litigii privind „drepturi și obligații cu caracter civil” nu respectă sub anumite aspecte articolul 6 § 1, nu se poate reține o încălcare a Convenției dacă procedura desfășurată în fața acestui organ este supusă ulterior controlului de către un organ jurisdicțional cu competență deplină, care oferă garanțiile articolului 6 § 1 (a se vedea *Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugalia* [MC], 6 noiembrie 2018, § 132). Prin urmare, chiar dacă persoana căreia i-a fost retrasă distincția de stat nu a participat la procedura administrativă, Curtea notează că prevederea contestată nu restrânge competența instanței de judecată de a exercita un control de jurisdicție deplină a circumstanțelor cazului și, astfel, nu face incident articolul 20 din Constituție.

29. Referitor la incidența articolului 21 din Constituție, care garantează principiul prezumției nevinovăției, Curtea a reținut că aplicabilitatea acestui principiu este condiționată de existența unei acuzații în materie penală (DCC nr. 81 din 18 iulie 2023, §§ 22-25). Potrivit jurisprudenței sale, Curtea Europeană a stabilit că existența unei „acuzații în materie penală” trebuie evaluată pe baza a trei criterii, denumite „criteriile Engel” (*Engel și alții v. Olanda*, 8 iunie 1976, § 82). Primul constă în caracterizarea juridică a încălcării în dreptul intern, al doilea în natura încălcării și al treilea în gradul de severitate al sancțiunii care îi poate fi aplicată persoanei. Al doilea și al treilea criteriu

sunt alternative și nu neapărat cumulative. Acest fapt nu exclude cumularea lor, dacă analiza separată a fiecărui criteriu nu conduce la o concluzie clară privind existența unei acuzații în materie penală (a se vedea *Jussila v. Finlanda* [MC], 23 noiembrie 2006, § 30-31; HCC nr. 2 din 16 ianuarie 2025, § 74).

30. În acest sens, Curtea observă că pe baza articolului 88 lit. a) din Constituție, Președintele Republicii Moldova are prerogativa de a conferi decorații și titluri de onoare. Potrivit articolelor 1 și 6 din Legea cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova conferă distincțiile de stat prin decret, în semn de apreciere și de recunoaștere a unor merite deosebite. Totodată, potrivit articolului 34 din această Lege, doar Președintele țării poate retrage distincțiile de stat. În virtutea prerogativei constituționale prevăzute de articolul 88, legislatorul a stabilit în competența exclusivă a Președintelui țării nu doar conferirea distincțiilor de stat, dar și retragerea acestora. Astfel, referitor la caracterizarea juridică a procedurii, Curtea notează că retragerea distincțiilor de stat este reglementată de o lege non-penală, *i.e.* Legea cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova.

31. Referitor la natura încălcării, Curtea observă că articolul 34 din Legea cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova stabilește două situații pentru retragerea distincțiilor, *i.e.* condamnarea pentru o crimă gravă și comiterea unor fapte care contravin prevederilor Constituției. În cazul condamnării pentru o crimă gravă, instanța de judecată pronunță, pe baza articolului 66 din Codul penal, o sentință prin care dispune retragerea distincției de stat. În cazul comiterii unor fapte care contravin prevederilor Constituției, organul care a făcut demersul privind conferirea propune retragerea distincției de stat.

32. Prin urmare, retragerea distincțiilor de stat în cazul comiterii unor fapte care contravin prevederilor Constituției reprezintă o măsură care protejează caracterul onorific al acestor distincții și nu urmărește un scop punitiv. Astfel, prevederea contestată nu echivalează cu o acuzație în materie penală și nu face aplicabil articolul 21 din Constituție.

33. Referitor la incidența articolului 22 din Constituție, Curtea reține că dispozițiile acestui articol garantează neretroactivitatea legii penale, în sensul larg al noțiunii „penal” (care include dreptul penal și dreptul contravențional), adică principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Astfel, exigențele articolului 22 din Constituție sunt incidente în cazul normelor de drept penal substanțial. În acest sens, Curtea a reținut că prevederile contestate nu au un caracter penal (a se vedea § 32 *supra*) și, prin urmare, acest articol nu este incident în prezenta cauză.

34. Cu referire la incidența articolului 26 din Constituție, Curtea reiterează că dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care le au persoanele, potrivit legii, în vederea apărării intereselor lor. Acest drept este restrâns în situația în care persoana nu poate utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa (DCC nr. 153 din 14 noiembrie 2023, § 24). În această cauză, autorul excepției nu ridică problema limitării utilizării mijloacelor procedurale necesare pentru a-și realiza dreptul la apărare. Prin urmare, Curtea nu poate identifica în ce măsură dispozițiile contestate restrâng dreptul persoanei la apărare.

35. Cu referire la incidența articolului 28 din Constituție, Curtea constată că acest articol protejează persoanele împotriva ingerințelor arbitrare ale puterii

publice în dreptul lor la viața privată, la viața intimă, la respectarea domiciliului și la respectarea secretului corespondenței. Curtea a reținut în jurisprudența sa că articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, împreună cu jurisprudența care-l dezvoltă, stă la baza interpretării articolului 28 din Constituție (a se vedea HCC nr. 14 din 8 august 2023, § 40). Totodată, Curtea Europeană a stabilit că dreptul la respectarea reputației constituie un element al protecției garantate de articolul 8 din Convenție (a se vedea *Pfeifer c. Austria*, 15 noiembrie 2007, § 35).

36. Curtea menționează că stabilirea unei încălcări a dreptului la reputație prin retragerea unei distincții de stat pentru comiterea unor fapte care contravin prevederilor Constituției depinde de o analiză de la caz la caz, analiză care are un caracter concret, nu abstract. Curtea Constituțională nu analizează cazuri concrete. Ea admite că în unele cazuri ar putea fi incident și încălcat dreptul în discuție; în altele ar putea fi doar incident, însă nu și încălcat dreptul; în altele nu ar fi incident și, prin urmare, nu ar fi încălcat acest drept. Ține de competența instanțelor de drept comun să evalueze dacă într-un caz particular se poate pune în discuție dreptul la respectarea reputației ca urmare a retragerii unei distincții de stat (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 155 din 22 noiembrie 2022, § 40).

37. Referitor la incidența articolului 46 din Constituție, Curtea are în vedere interpretarea oferită de Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la domeniul de aplicare a dreptului de proprietate, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană. Curtea observă că persoanele decorate cu distincții de stat, pe baza articolului 21 din Legea cu privire la veterani, beneficiază de o alocație lunară nominală de stat. Prin urmare, retragerea distincțiilor de stat pe baza prevederii contestate conduce la încetarea acordării acestei alocații nominale.

38. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, în cazul în care cuantumul unei prestații este redus sau dacă plata este întreruptă, poate exista o ingerință în dreptul la posesia bunului, care trebuie să fie justificată de un interes general. Totuși, în cazul în care reclamantul nu îndeplinește sau încetează să îndeplinească condițiile legale prevăzute de legislația națională pentru acordarea unor astfel de prestații, nu există nicio ingerință în drepturile prevăzute la articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană (a se vedea *Ramiz Jafarov v. Azerbaidjan*, 16 iunie 2022, § 39). Astfel, Curtea notează că încetarea acordării alocației nominale în cazul retragerii distincției de stat presupune faptul că persoana decorată nu mai îndeplinește condiția de a avea merite deosebite sau că aceste merite au fost contrazise de comportamentul care a stat la baza retragerii distincției (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 161 din 6 noiembrie 2025, § 27). În consecință, Curtea constată că articolul 46 din Constituție nu este incident în această cauză.

39. Pentru că autorul nu a argumentat incidența unor drepturi garantate de Constituție, Curtea menționează că nu este necesar să analizeze criticile de neconstituționalitate pe baza articolelor 4, 23 și 54 din Constituție.

40. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și f), (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 34 liniuța a doua din Legea nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, ridicată de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele dlui Igor Gorgan, în dosarul nr. 3-3791/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 15 ianuarie 2026
DCC nr. 5
Dosarul nr. 175g/2025*